



**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

THE IMPACT OF WOMEN’S ENTREPRENEURSHIP ON EMPLOYMENT AND HOUSEHOLD INCOME

Muxitdinova Kamola Alisherovna

Professor, Department of Industrial Economics Tashkent State Technical University

Abstract: In this thesis, the impact of women's entrepreneurship on employment and family incomes is comprehensively analyzed on the global and Uzbek examples. The study highlights the role of women-led business entities in job creation, their influence on family income stability, and their place in socio-economic development based on a statistical and empirical approach. The multiplicative effect of women's entrepreneurship, that is, the mechanism of influencing several economic entities through one business, is also revealed.

Keywords: women's entrepreneurship, employment, family income, economic growth, gender economy, micro-business, Uzbekistan.

AYOLLAR TADBIRKORLIGINING BANDLIK VA OILAVIY DAROMADLARGA TA’SIRI

Muxitdinova Kamola Alisherovna

Toshkent davlat texnika universiteti,

Sanoat iqtisodiyoti kafedrası professori

Annotatsiya: Tezisdā ayollar tadbirkorligining bandlik va oilaviy daromadlarga ta’siri global hamda O‘zbekiston misolida kompleks tahlil qilinadi. Tadqiqotda ayollar boshchiligidagi biznes subyektlarining ish o‘rinlari yaratishdagi roli, oilaviy daromadlar barqarorligiga ta’siri va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishdagi o‘rni statistik hamda empirik yondashuv asosida yoritiladi. Shuningdek, ayollar tadbirkorligining multiplikativ



**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

effekti, ya’ni bir biznes orqali bir nechta iqtisodiy subyektlarga ta’sir qilish mexanizmi ochib beriladi.

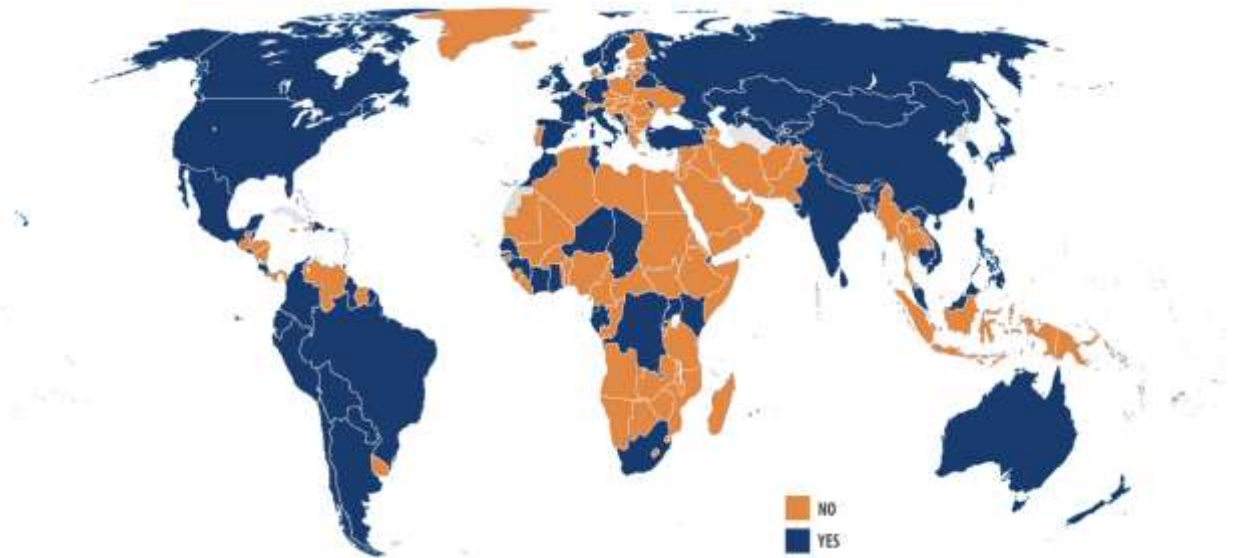
Kalit so‘zlar: ayollar tadbirkorligi, bandlik, oilaviy daromad, iqtisodiy o‘shish, gender iqtisodiyoti, mikro biznes, O‘zbekiston.

Ayollar tadbirkorligi bugungi global iqtisodiyotda nafaqat gender tenglikni ta’minlash vositasi, balki barqaror iqtisodiy o‘shishning muhim omillaridan biri sifatida qaralmoqda. Jahon iqtisodiyoti tajribasi shuni ko‘rsatadiki, ayollar iqtisodiy faoliyatga faol jalb qilingan mamlakatlarda bandlik darajasi yuqori, kambag‘allik darajasi past va ijtimoiy barqarorlik mustahkam bo‘ladi [1]. Xususan, xalqaro tashkilotlar tadqiqotlariga ko‘ra, ayollar tadbirkorligini kengaytirish orqali global yalpi ichki mahsulot hajmini sezilarli darajada oshirish mumkin [2]. Bu esa mazkur yo‘nalishning faqat ijtimoiy emas, balki iqtisodiy jihatdan ham strategik ahamiyatga ega ekanini ko‘rsatadi.

Global miqyosda ayollar tadbirkorligining bandlikka ta’siri ko‘p qatlamli xarakterga ega. Birinchidan, ayollar tomonidan tashkil etilgan biznes subyektlari to‘g‘ridan-to‘g‘ri yangi ish o‘rinlari yaratadi. Ikkinchidan, ular ko‘pincha boshqa ayollarni ishga jalb qiladi, bu esa gender jihatdan inklyuziv mehnat bozorini shakllantiradi. Uchinchidan, ayollar biznesi ko‘pincha kichik va o‘rta biznes shaklida bo‘lib, bu segment iqtisodiyotda eng ko‘p ish o‘rinlarini yaratadigan sektor hisoblanadi [3]. Masalan, xalqaro mehnat tashkiloti ma’lumotlariga ko‘ra, rivojlanayotgan davlatlarda kichik biznes orqali yaratilgan ish o‘rinlarining muhim qismi aynan ayollar tadbirkorligi hissasiga to‘g‘ri keladi [4].



**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**



1-rasm. Tadbirkor ayollarni davlat tomonidan har tomonlama qo‘llab-quvvatlashning mavjudligi

Global statistik tahlillar shuni ko‘rsatadiki, dunyo bo‘yicha korxonalarining taxminan 33,3 foizida ayollar mulkdor sifatida ishtirok etadi . Biroq yangi tashkil etilayotgan bizneslar orasida ayollar ulushi o‘rtacha 25 foiz atrofida bo‘lib, bu gender tafovut hali ham yuqori ekanini ko‘rsatadi.¹

Ayollar tadbirkorligining oilaviy daromadlarga ta’siri esa yanada chuqurroq va ko‘p yo‘nalishli hisoblanadi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, ayollar daromadining katta qismi oila ehtiyojlariga — bolalar ta’limi, sog‘liqni saqlash va oziq-ovqat xarajatlariga yo‘naltiriladi [5]. Bu esa ayollar tadbirkorligini ijtimoiy rivojlanishning muhim omiliga aylantiradi. Erkaklar daromadi bilan solishtirganda, ayollar daromadining qayta taqsimlanish darajasi yuqoriroq bo‘lib, u bevosita inson kapitaliga investitsiya sifatida xizmat qiladi [6].

¹ <https://blogs.worldbank.org/en/developmenttalk/we-data-measuring-gap-female-entrepreneurship-around-world>



**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

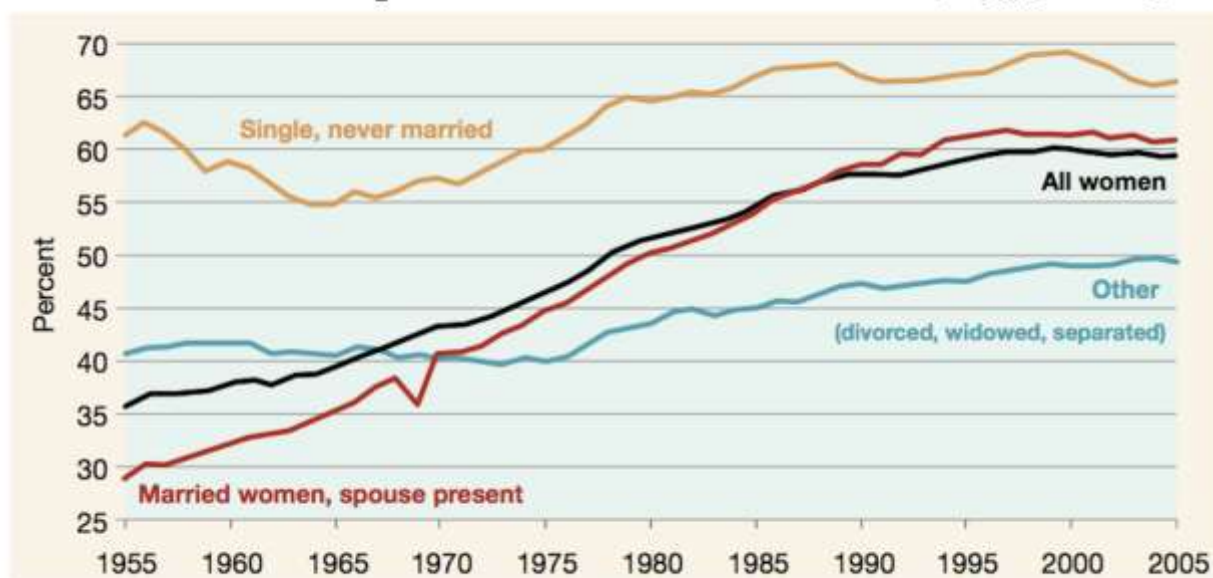
Shu nuqtai nazardan, ayollar tadbirkorligini oddiy iqtisodiy faoliyat sifatida emas, balki “multiplikativ ta’sirga ega institut” sifatida baholash mumkin. Ya’ni, bitta ayol tadbirkor nafaqat o‘z daromadini oshiradi, balki boshqa ayollarni ish bilan ta’minlaydi, oila farovonligini oshiradi va mahalliy iqtisodiyotda talabni rag‘batlantiradi. Bu jarayon iqtisodiyotda ichki aylanishni kuchaytiradi va mahalliy bozorlarning rivojlanishiga xizmat qiladi [7].

O‘zbekiston misolida ayollar tadbirkorligining bandlikka ta’siri so‘nggi yillarda ayniqsa yaqqol namoyon bo‘lmoqda. Davlat statistika ma’lumotlariga ko‘ra, mamlakatda ayollar rahbarligidagi kichik biznes subyektlari soni barqaror o‘sib bormoqda va ular tomonidan yaratilayotgan ish o‘rinlari umumiy bandlik ko‘rsatkichlariga sezilarli hissa qo‘shmoqda [8]. Ayniqsa, xizmat ko‘rsatish, savdo, tikuvchilik va oziq-ovqat ishlab chiqarish sohalarida ayollar tadbirkorligi yuqori ulushga ega.

Qishloq hududlarida ayollar tadbirkorligining ahamiyati yanada yuqori. Bu hududlarda ko‘pincha yirik sanoat korxonalarini mavjud emasligi sababli bandlikni ta’minlashda mikro va oilaviy biznes asosiy rol o‘ynaydi. Ayollar tomonidan tashkil etilgan kichik biznes subyektlari esa aynan shu segmentni to‘ldiradi. Natijada, ayollar tadbirkorligi qishloq joylarda yashirin ishsizlikni kamaytirish va iqtisodiy faollikni oshirishga xizmat qiladi [9]. Dunyo bo‘yicha ayollar umumiy mehnat resurslarining muhim qismini tashkil etadi, biroq ularning tadbirkorlikdagi ulushi erkaklarga nisbatan sezilarli darajada past.



Labor Force Participation of Women in the USA, 1955-2005



Data source: Data from 1955 to 1975 come from the US Census Bureau, Statistical Abstract of the United States, 2003. Data from 1976 to 2005 come from the Bureau of Labor Statistics

2-rasm. Amerika mehnat bozorida ayollar koefitsenti.²

Oilaviy daromadlar nuqtai nazaridan qaraganda, O‘zbekistonda ayollar tadbirkorligi ko‘pincha oilaviy biznes shaklida rivojlanmoqda. Bu modelda ayol tadbirkor nafaqat daromad manbaini yaratadi, balki oila a‘zolarini ham ish bilan ta‘minlaydi. Masalan, tikuvchilik, pazandachilik, xizmat ko‘rsatish kabi yo‘nalishlarda bir biznes doirasida bir nechta oila a‘zosi faoliyat yuritadi. Bu esa oilaviy daromadni diversifikatsiya qiladi va iqtisodiy xavflarga nisbatan barqarorlikni oshiradi [10].

Shu bilan birga, ayollar tadbirkorligining samaradorligini cheklayotgan omillar ham mavjud. Xususan, moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatining cheklanganligi, biznes bilim va ko‘nikmalarining yetarli emasligi hamda ijtimoiy stereotiplar ayollar iqtisodiy faolligini to‘liq ochib berishga to‘sqinlik qilmoqda [2]. Ayniqsa, kredit olish jarayonida garov ta‘minoti masalasi ko‘plab ayollar uchun asosiy muammo bo‘lib qolmoqda.

² <https://ourworldindata.org/female-labor-supply>



**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

Bundan tashqari, ayollar tadbirkorligi ko‘pincha past daromadli va kam kapital talab qiladigan sohalarda jamlangan. Bu esa ularning iqtisodiy samaradorligini cheklaydi va yuqori qo‘shilgan qiymat yaratish imkoniyatlarini kamaytiradi. Shu sababli, ayollarni innovatsion va sanoat sohalariga jalb etish davlat siyosatining muhim yo‘nalishlaridan biri bo‘lishi lozim [6].

Natijalar shuni ko‘rsatadiki, ayollar tadbirkorligi bandlik va oilaviy daromadlar o‘shining muhim omili hisoblanadi. Uning iqtisodiyotga ta’siri faqat to‘g‘ridan-to‘g‘ri daromad yaratish bilan cheklanmaydi, balki ijtimoiy barqarorlik, inson kapitali rivoji va hududiy iqtisodiy o‘shga ham sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Shu sababli, ayollar tadbirkorligini rivojlantirishga qaratilgan siyosatni yanada chuqurlashtirish, ayniqsa moliyaviy va ta’limiy mexanizmlarni takomillashtirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. OECD. Women’s Economic Empowerment Report.
2. World Bank. Women, Business and the Law Report.
3. Global Entrepreneurship Monitor (GEM). Women’s Entrepreneurship Report.
4. International Labour Organization (ILO). Women and Employment.
5. UNDP. Gender Equality and Economic Development Reports.
6. McKinsey Global Institute. The Power of Parity.
7. FAO. Women in Economic Development Studies.
8. World Bank. Women, Business and the Law – Uzbekistan profile.
9. UNDP Uzbekistan. Ayollar tadbirkorligi tahlili.
10. O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi hisobotlari.